

Стаття надійшла до редакції 31.10.2025 р.

Перевірено на плагіат 02.11.2025 р.

унікальність – 95 %

<https://doi.org/10.17721/StudLing2025.27.90-107>

УДК [811.134.2'38'42'373.46:61]:82-92

ПРАГМАСТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІСПАНСЬКИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ГАЗЕТ «ABC» ТА «EL PAÍS»)

Володимир Володимирович Лисюк, Volodymyr.Lysiuk@lnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-9213-8802

асистент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Зоряна Федорівна Піскозуб, Zoryana.Piskozub@lnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-0441-8311

канд. філол. наук, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

Еволюція мовних систем на сучасному етапі визначається одночасними процесами спрощення морфологічної структури та ускладнення семантичних і комунікативних зв'язків. До інформаційного простору щораз активніше проникають спеціалізовані терміни, лексичні запозичення чи аббревіатури на позначення складних понять, ускладнюється також структура комунікативних повідомлень, адаптуючись під комунікативні потреби сучасного інформаційного суспільства. В цьому контексті цілком природною є орієнтованість лінгвістичних досліджень на аналіз функційних, семантичних та прагмастилістичних параметрів термінів.

Основна увага авторів зосереджена на окресленні поліфункціонального характеру іспанських медичних термінів. Метою пропонованої розвідки є аналіз прагмастилістичного потенціалу іспанських медичних термінів, вжитих у іспанських періодичних виданнях «ABC» та «El país». Дослідження показує, що типовими функціями іспанських медичних термінів у масмедійному контексті є номінативна, індикативна, інформативна, емотивна, імпресивна, вокативна, адмонітивна, ідеологічна, змістовно-підсилювальна, позиціонування і привертання

уваги. Пропонована розвідка також довела, що узус іспанських медичних термінів в публіцистичних текстах має на меті не лише зацікавити читача актуальними суспільними чи політичними темами, а й афективно вплинути на нього та схилити до роздумів над оцінними та асоціативними аспектами, висвітленими автором у статті. Результати цього дослідження створюють перспективи для подальших досліджень іспанських медичних термінів як поліфункціональних лексичних одиниць та їхнього прагмастилістичного потенціалу в інших типах дискурсу, як-от художньому чи розмовному.

Ключові слова: іспанські медичні терміни, прагмастилістичні функції, детермінологізми, публіцистичний дискурс, лексичне значення.

PRAGMATIC AND STYLISTIC POTENTIAL OF SPANISH MEDICAL TERMS IN PUBLICISTIC DISCOURSE (BASED ON MATERIAL FROM NEWSPAPERS ABC AND EL PAÍS)

Volodymyr V. Lysiuk, Volodymyr.Lysiuk@lnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-9213-8802

Lecturer

Ivan Franko National University of Lviv

Zoryana F. Piskozub, Zoryana.Piskozub@lnu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-0441-8311

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Ivan Franko National University of Lviv

The evolution of language systems at the present stage is determined by simultaneous processes of simplification of morphological structure and complication of semantic and communicative connections. Specialised terms, lexical borrowings, and abbreviations denoting complex concepts are increasingly permeating the information space, and the structure of communicative messages is also becoming more complex, adapting to the communicative needs of the modern information society. In this context, it is quite natural for linguistic research to focus on the analysis of the functional, semantic, and pragmatic parameters of terms.

The authors focus primarily on defining the multifunctional nature of Spanish medical terms. This study aims to analyse the pragmatic potential of Spanish medical terms

used in the Spanish periodicals *ABC* and *El País*. The study shows that the typical functions of Spanish medical terms in the mass media context are nominative, indicative, informative, emotive, impressive, vocative, admonitive, ideological, content-enhancing, positioning and attention-grabbing. The proposed study has also shown that the use of medical terms in publicistic texts is intended not only to interest the reader in current social or political topics, but also to affectively influence them and encourage them to reflect on the evaluative and associative aspects highlighted by the author in the article. The results of the study open up prospects for further research into Spanish medical terms as multifunctional lexical units and their pragmatic potential in other types of discourse, such as literary or colloquial.

Keywords: Spanish medical terms, pragmatic functions, determinologisms, publicistic discourse, lexical meaning.

Постановка проблеми. Сьогодні можемо спостерігати значний розвиток медичної термінології, що виявляється у розширенні сфер її вживання, виході термінів за межі спеціальних сфер із наступним можливим переосмисленням і переходом до загального вжитку. Ця термінологія, як зазначає Х. А. Діаз Рохо, «не замкнена у «редутах» спеціалізованих публікацій, конгресів, лікарень, лабораторій, клінік, факультетів, центрів здоров'я та інших медичних закладів: вона циркулює та поширюється через засоби соціальної комунікації, політичний дискурс, літературу, а також наукові та гуманістичні тексти, навіть проникаючи у розмовну мову» [Díaz Rojo 2005, p. 77].

Довгий історичний шлях формування медичного вокабуляру та неспинний його розвиток сьогодні є свідченням провідного місця медицини в житті суспільства. Ця термінологія вже давно вийшла за межі свого функціонального ареалу та все частіше й інтенсивніше проникає в різні сфери суспільного буття, функціонуючи у нових контекстах, призначених не тільки для фахівців, а й для широкого кола носіїв мови.

Слід зазначити, що інкорпорація медичних термінів у загальнонаціональну мову відбувалася в різні епохи як результат контакту людей із науково-медичним середовищем. Доволі відомим є випадок із гуморальною теорією Галена, згідно з якою співвідношення в організмі людини чотирьох головних рідин (крові, слизу, жовчі, чорної жовчі) є тим чинником, що визначає стан її здоров'я. Деякі її терміни прижилися у загальнонавжіваній мові: наприклад, *humor* з латинської мови *рідина* (із

значенням «настрій», «привітність, потіха») чи *melancolía* з грецької мови *чорна жовч* (із значенням «сум»).

Усне мовлення, письмові та відеоматеріали на різноманітну тематику в масмедійному просторі, художні твори – усе це сприяє перетворенню медичних термінів на загальноживані лексичні одиниці з переносно-метафоричним значенням. На наш погляд, такий процес детермінологізації, тобто семантико-функційної трансформації терміна, демонструє, з одного боку, загальну тенденцію мови до експресивності, а з іншого є свідченням здатності лексичних одиниць розвивати нові значення та набувати полісемічного характеру.

Вважаємо, що використання медичних термінів у масмедійних текстах слугує для увиразнення мовної реальності та відображення наміру автора якомога точніше передати особливості комунікативної діяльності сучасного суспільства, яке не лише характеризується високою освіченістю, але й вільно оперує науковими термінами у повсякденному житті. Зазначимо, що детермінологізм, тобто термін, що втрачає вузьку термінологічну точність та функціонує як елемент загальноживаної мови, не зазнає змін у своїй внутрішній структурі, проте набуває певної емотивності у новому лексичному оточенні та найчастіше виконує роль оцінного маркера актуальних подій у суспільстві.

Аналіз наявних досліджень. Характерною ознакою сучасних лінгвістичних досліджень є зміщення уваги лінгвістів з внутрішніх закономірностей мовної системи на функціонування мови як найважливішого засобу спілкування. Тематика прагматичного та функціонального потенціалу мовних одиниць порушена у роботах багатьох українських дослідників. Так, І. І. Остапчук у своїй дисертаційній роботі здійснює прагматико-функціональний аналіз тропів в англomовному масмедійному дискурсі [Остапчук 2016]. Д. Ю. Сизонов у своїй монографії досліджує стилістичний потенціал медичної термінології у стилі масової інформації сучасної української мови [Сизонов 2015]. І. І. Бойко у науковій роботі вивчає прагматику англійської термінології косметології та естетичної медицини [Бойко 2019]. М. В. Яковлев свою розвідку присвячує дослідженню прагматичних функцій українських політологічних квазітермінів та політичних терміноідів [Яковлев 2019]. І. М. Калиновська та С. М. Кушнерук аналізують функції термінів екомаркетингу у канадській публіцистиці

[Калиновська, Кушнерук 2018]. Отже, будь-яке вивчення мови не може обійтися без аналізу функцій, якими наділені мовні одиниці.

З огляду на те, що термінологічний статус лексичної одиниці визначається в межах її природного ареалу, тобто у сфері спеціалізованих знань, привілейованим способом вираження яких він є, то під функцією терміна розуміємо роль, яку він виконує у рамках цього ареалу. Зауважимо, що в сучасній лінгвістиці термінам у межах спеціалізованої сфери вжитку приписується різна кількість функцій. Так, Х. А. Діаз Рохо, вважає, що терміни, в основному, виконують декілька найважливіших функцій: номінативну, оскільки дають назву певному поняттю, сигніфікативну, надаючи інформацію про поняття, яке позначають, та десигнативну, відсилаючи до певного референта [Díaz Rojo 2005, p. 78]. Іспанська дослідниця М. Т. Кабре висловлює думку, що незалежно від тематики чи контексту появи, терміни покликані системно виконувати функцію репрезентації фахових знань, оскільки дозволяють реферувати до контексту певної галузі, яка передбачає різні рівні спеціалізації, не завжди гомогенної, навіть в межах наукової думки. Терміни також виконують функцію передачі цих знань, адже з допомогою термінів відбувається комунікація між фахівцями, між фахівцем та учнем, між фахівцем чи комунікативним медіатором – та широким загалом [Cabre 2005].

Як складова частина лексичного пласту загальнозживаної мови, терміни мають динамічний характер та функціонують у різноманітних дискурсивних проявах різних сфер людської діяльності. Вважаємо, що дослідження термінів повинно передбачати аналіз їхнього функціонального призначення в позанауковому контексті, та в середовищі складного суспільства з його численними економічними, соціальними, політичними змінами, які відбуваються впродовж останніх десятиліть. Безперечно, усі ці трансформації породжують низку нових комунікативних потреб, у задоволенні яких термінологія відіграє значну роль. Свідченням цьому є постійне оновлення складу термінологічної лексики у публіцистичному дискурсі, оскільки саме мас-медійні видання є першими інформаторами про процеси, що відбуваються навколо нас.

У цій науковій розвідці ми зосереджуємо увагу на функціонуванні термінів у публіцистичному дискурсі на основі іспанських періодичних видань «ABC» та «El País». Вважаємо за доцільне розглянути особливості публіцистичного дискурсу, оскільки саме він створює умови для появи та реалізації прагмастилістичних функцій у термінів.

Публіцистичний дискурс ми сприймаємо у якості «корелята публіцистичного стилю» (визначення О. С. Гончара (2010)). До його основних цілей М. М. Нетреба відносить такі: точно, доступно і яскраво поінформувати читача про найважливіші події та факти життя, вплинути на адресата, викликавши у нього певне ставлення до висвітлених матеріалів та спонукати його до певних дій [Нетреба 2015]. Беручи за основу міркування М. М. Нетреби та І. С. Грицай, до характерних рис публіцистичного дискурсу віднесемо: прагнення до експресивності через яскраве та емоційно-образне звернення до адресата, а відтак і використання спеціальної термінології та емоційно забарвленої, абстрактної та конкретної лексики; тяжіння до стандарту, що проявляється через чіткість та інформативність; принципову неоднорідність стилістичних засобів, обумовлену комунікативною метою [Грицай 2012; Нетреба 2015].

Доречно зауважити, що емоційно-образна виразність публіцистичних текстів досягається шляхом вдалого підбору слів та висловів. Серед цього добору чільне місце посідають терміни як інтегральна складова сучасного публіцистичного дискурсу. Вагомою підставою стилістичного використання термінів у сучасній мові преси, на нашу думку, є їх широка поширеність. При цьому зауважимо, що чим більш відомим та вживаним є термін, то й більшою є можливість того, що він увійде в арсенал стилістичних засобів публіцистики. Проникаючи у публіцистичне мовлення, терміни отримують додаткове семантичне навантаження, збагачене новими конотативними значеннями та перетворюються на ідеальний інструмент для вираження різного змісту.

Вважаємо, що публіцистичне мовлення функційно зорієнтоване на інформаційний, інтелектуальний та емоційний вплив на реципієнта. Воно покликане не лише інформувати про найважливіші події, але й підвищити рівень знань чи загальної ерудиції адресата та викликати у нього певне ставлення до зображуваного об'єкта. Це дає нам підстави стверджувати, що терміни у публіцистичному дискурсі першочергово виконують інформативну та впливову функції, а також функції передачі та дивульгації знань. Своєю чергою, українська дослідниця І. І. Бойко до функцій терміна у публіцистичному дискурсі зараховує ще й інші функції, як-от позиціонування, що полягає у виокремленні описуваного об'єкта серед інших за допомогою надання оцінного значення, ціннісно-орієнтовану, яка передбачає врахування ціннісних орієнтацій адресата та апелювання до переваг зображуваного об'єкта, ідеологічну, крізь яку утверджуються суспільні цінності та

здійснюється вплив на думку та поведінку читача через поради, рекомендації та коментарі, які надаються за посередництвом термінів; змістовно-підсилювальну, яка полягає у вживанні терміна з метою підсилення змісту повідомлення; маніпулятивну, яка стосується використання евфемізмів, уникнення прямого реферування до того, що може травмувати реципієнта; та естетичну, що сприяє формуванню чуттєво-ціннісного ставлення людини до світу, вихованню естетичних цінностей та створенню сфери культурних пріоритетів [Бойко 2019, с. 135–139].

Метою цієї статті є дослідження іспанського медичного терміна як поліфункціональної лексичної одиниці та виокремлення його прагмастилістичних функцій.

Методологія дослідження. Наше термінологічне дослідження неодмінно потребувало, у головних випадках, спеціального методичного інструментарію, побудованого на поєднанні кількох оптимальних методів і процедур, які передбачали урахування специфіки термінологічного матеріалу та мети дослідження, розроблення спеціального алгоритму дій та робочих прийомів. У своїй сукупності вони забезпечили максимальну об'єктивність інтерпретації термінологічного матеріалу.

Оскільки у цьому дослідженні ми фокусуємо увагу на окресленні мовних тенденцій у медичній термінології іспанської мови, зокрема на вживанні медичного терміна у публіцистичному дискурсі, то такий аналіз передбачає послідовне та поєднане застосування статистичного та аналітичного методів. Статистичний метод забезпечив дослідження публіцистичного дискурсу через фіксування практики вживання медичних термінів.

У нашому дослідженні застосовано *функціонально-комунікативний підхід*, який уможливив розгляд медичної термінології як системи, адаптованої під потреби спеціалізованої галузі знань, а також дослідження особливостей використання медичних термінів у публіцистичному дискурсі з урахуванням комунікативної ситуації та прагматичної мети комунікативного повідомлення. *Функційний метод* уможливив виявлення семантико-прагматичних параметрів лексичних одиниць – медичних термінів. Застосування *зіставного методу* дозволило виявити спільні та відмінні риси мовної форми вираження та змістового наповнення, а також семантико-прагматичні ознаки медичних термінів, вжитих у публіцистичному дискурсі. Використання *методу спостереження*, що полягає у спостереженні та аналізі мовних явищ у реальному контексті, а також передбачає вивчення термінів у контексті мовних

функцій, сприяло визначенню прагматичних та функціонально-стилістичних особливостей медичних термінів. *Дескриптивний метод* застосовано для опису результатів лінгвістичного аналізу, пояснення виявлених феноменів, представлення основних теоретичних аспектів, а також для аналізу функційних особливостей досліджуваних термінів. За допомогою *синтезу* згруповано дані пропонованого дослідження, що отримані під час аналізу та сформовано відповідні висновки щодо функційних особливостей медичної термінології.

Застосування *аналітичного методу* уможливило визначення основних тенденцій вживання медичних термінів. Ключовими для нашого дослідження стали такі його елементи як дефінітивний та функційний аналізи, а також методи індукції та дедукції. *Функційний аналіз* застосовано для виявлення особливостей вживання іспанських медичних термінів у публіцистичній сфері та дослідження термінів з точки зору їх функцій у комунікації та суспільстві. Його використання також уможливило пояснення семантико-прагматичних характеристик іспанських медичних термінів у сучасній мовній практиці. *Дефініційний аналіз* використано для створення значущого і точного визначень плану змісту досліджуваних медичних термінів та уточнення їхньої семантики задля встановлення відмінностей. *Метод суцільної вибірки*, що дає змогу уникнути викривлень, які могли б виникнути при вибіркового аналізі медичних термінів, вилучених з іспаномовних інтернетових видань, що репрезентують досліджуваній нами тип дискурсу, забезпечив повноту та об'єктивність дослідження. За його допомогою також сформовано фактичний матеріал дослідження. *Методи індукції та дедукції* використані при узагальненні фактичного матеріалу та формулюванні теоретичних засад та висновків пропонованої розвідки.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши використання медичних термінів та терміносполук в іспанських періодичних виданнях «ABC» та «El País» за період 2013–2023, років ми з'ясували, що емоційно-експресивне забарвлення публіцистичного тексту досягається шляхом використання вдало підібраних медичних термінів та терміносполук. Їхнє вживання у масмедійних текстах підпорядковується не лише інтенції переконати реципієнта, емоційно та прагматично вплинути на нього чи сформуванню певне оцінне ставлення до інформації суспільно-політичного характеру, але й показати емоційне самовираження автора, його власний погляд на актуальну ситуацію.

Здійснивши прагмастилістичний аналіз іспанських медичних термінів та терміносполук у масмедійному контексті, ми виокремили такі характерні для них функції: номінативна, індикативна, інформативна, позиціонування, емотивна, імпресивна, вокативна, адмонітивна¹, ідеологічна, змістовно-підсилювальна.

Номінативна функція полягає у необхідності дати найменування конкретному явищу чи поняттю. Наведемо найцікавіші, на нашу думку, приклади:

(1) *Ante la preocupación que ha creado la difusión de la «cicatriz francesa», la Autoridad Garante de la Competencia y el Mercado (AGCM) ha advertido a TikTok por no revisar adecuadamente sus contenidos, que pueden ser utilizados por personas particularmente vulnerables como menores de edad» (ABC, 22.03.2023);*

У зв'язку із занепокоєнням, викликаним поширенням «французького шраму», Антимонопольний орган попередив TikTok про неналежний контроль за контентом, який може бути використаний особливо вразливими особами, зокрема неповнолітніми.

(2) *Varios audios muestran al alcalde de Orense explicando cómo cobrar supuestas mordidas de empresas para financiar su campaña electoral (ABC, 23.05.2023).*

Різні аудіозаписи фіксують як мер Оренсе пояснює, як отримати тіньові відкати від компаній для фінансування своєї виборчої кампанії.

У першому прикладі медичний термін *cicatriz* став частиною метонімічного виразу *cicatriz francesa* (французький шрам), що слугує для вербалізації небезпечного тіктокерського тренду самоушкодження, що почав масово поширюватися серед підлітків у школах Італії навесні 2023 року. Лексема-означення *francesa* апелює до Франції як країни, де зародився цей феномен, а сама номінація є алюзією на звичку ополченців, що формували підрозділи «тонтон-макутів» – воєнізованої опори режиму гаїтянського диктатора Франсуа Дювальє носити шрами на обличчі як символ гордості та звірячої сили. У другому випадку термін *mordida* (відкат) використано для позначення прибутку чи грошей, що отримані посадовцем від приватної особи з використанням свого службового становища.

¹ Адмонітивна (попереджувальна) функція полягає в тому, що «за допомогою тропа у загальному контексті опису події допомагає попередити читача про певний наслідок» [Остапчук 2016, с. 173]

Щодо *індикативної функції* детермінологізмів, то вона дозволяє яскраво та влучно вербально означити певні явища. Найчастіше цю функцію виконують гіперболічні метафори. Наведемо такий приклад:

El Puskas Arena de Budapest, donde vivimos una noche de fútbol de verdad, presencié un duelo de infarto (ABC, 23.07.2021).

Стадіон «Пушкаш Арена» в Будапешті, де ми пережили справжній футбольний вечір, став свідком інфарктного матчу.

Під *duelo de infarto* (*інфарктний матч*) мається на увазі поєдинок між Францією та Португалією у 3-му турі групового етапу Чемпіонату Європи 2020, який завершився результативною нічиєю 2:2 та характеризувався сильною напругою від старту і до завершення. Зауважимо, що у випадку вживання іменникової конструкції *S. + de + S.* (*duelo de infarto* (*інфарктний поєдинок*), *tacones de infarto* (*карколомні підбори*), *final de infarto* (*інфарктний фінал*), *jornada de infarto* (*шалений графік*), *tarde de infarto* (*емоційно напружений вечір*), *prórrogas de infarto* (*інфарктний овертайм*) термін *infarto*, вжитий у постпозиції до прийменника *de* і відіграє роль прикметника, у масмедіа найчастіше репрезентує ідею сильного хвилювання чи збудження. Сюди ж віднесемо вирази *diarrea legislativa* (*законодавча діарея/гарячка*); *diarrea mental* (*словесний понос*) чи *esquizofrenía editorial* (*редакційна шизогlossenія*) на позначення суспільних чи політичних феноменів – надпродуктивність у законотворенні в збиток реалізації уже імплементованих законів, відсутність логіки у міркуваннях та маніпулятивне підлаштовування публікацій через підтасовування фактів під власні інтереси, відповідно.

Інформативна функція детермінологізмів полягає в інформуванні реципієнтів про реалії медичної сфери. Це спостерігаємо у такому прикладі з газетної статті:

La vacuna de Pfizer se está probando en España, con la llegada de los primeros pinchazos a residencias de mayores del todo el país, empezando por Los Olmos, en Guadalajara. Si antes de la pandemia desarrollar una vacuna llevaba generalmente diez años, hoy se están inyectando fármacos tras menos de un año de pruebas (ABC, 26.12.2020).

Вакцина Pfizer тестується в Іспанії: перші щеплення почали робити у будинках для літніх людей по всій країні, починаючи з Лос-Ольмос у Гвадалахарі. Якщо до пандемії розробка вакцини зазвичай займала десять років, то нині лікарські препарати вводять людям після менш ніж року випробувань.

Медичні терміни *vacuna* (вакцина), *pandemia* (пандемія), *se están inyectando* (вводять), *fármacos* (лікарські препарати) тут використані для представлення інформації про винайдення вакцини від COVID-19 та перші спроби вакцинації населення.

Функція позиціонування, притаманна детермінологізованим лексемам, полягає в тому що адресант повідомлення виділяє описуваний ним об'єкт з-поміж інших, надаючи йому оцінного значення і наголошуючи на позитивній або ж негативній інформації:

Philips promete que el uso de su depiladora BRE710/00 hará que mantengamos una piel suave y depilada durante cuatro semanas. Y todo ello sin rojeces o pruritos innecesarios» (El país, 04.12.2022).

Philips обіцяє, що використання їхнього депілятора *BRE710/00* дозволить зберігати шкіру ніжною та шовковистою впродовж чотирьох тижнів. І все це – без почервонінь та неприємного свербіння.

У наведеному фрагменті тексту спостерігаємо використання медичного терміна *piel* (шкіра) та *pruritos* (свербіння) в поєднанні з лексемами-означеннями *suave* (ніжний) та *innecesarios* (неприємний), які слугують для підкреслення позитивних наслідків від використання депілятора фірми Philips.

Емотивна функція детермінологізмів дозволяє виразити особисте емоційне ставлення адресанта до об'єкта вираження та допомагає привернути увагу реципієнта до повідомлення, викликати у нього певні емоції. Яскравим прикладом емотивної функції детермінологізмів може слугувати наведений приклад:

Ningún otro índice es capaz de expresar la pésima salud de nuestra democracia con más precisión [...] España huele cada vez peor, a úlcera vieja, mal vendada. Cuando la gangrena llegue al corazón, agonizará pidiendo calma, emitiendo mensajes de tranquilidad, y nos lo tendremos muy bien empleado (ABC, 31.03.2013).

Жоден інший показник не здатен так точно засвідчити плачевний стан нашої демократії [...] Іспанія дедалі гірше смердить, наче стара, погано перев'язана виразка. Коли гангрена дійде до серця, країна помиратиме в агонії, благаючи про спокій, подаючи заспокійливі сигнали – і ми цілком заслужимо на це.

У цьому фрагменті виразно простежується пейоративна забравленість авторського змалювання стану демократії в Іспанії, що досягається за допомогою використання медичних термінів *pésima salud* (плачевний стан),

úlceras (виразка), *gangrena* (гангрена), *agonizará* (помиратиме в агонії). Адресант повідомлення представляє реципієнту існуючий політичний режим як хворобливий, що підкреслено використанням терміна *salud* (здоров'я) у поєднанні з лексемою-означенням *pésima* (надзвичайно погане), представленням Іспанії як країни, де розвиваються патологічні процеси – *úlceras* (виразка) та *gangrena* (гангрена) та підштовхує до усвідомлення кризи демократії через узус дієслова *agonizar* (помирати в агонії).

Емоційно-оцінний опис актуальної для суспільства інформації також досягається влучним використанням медичного терміна через реалізацію ним *імпресивної функції*, тобто термін не лише афективно впливає, а й формує оцінне ставлення адресата до об'єкта опису. Це простежуємо у такому прикладі:

Impulsar el multilateralismo y la integración económica como antídotos para frenar la propagación del amenazante virus del populismo y de su extendida variante proteccionista (ABC, 25.11.2018).

Сприяти багатосторонності та економічній інтеграції як протиотрути від поширення загрозового вірусу популізму та його широко розповсюдженого протекціоністського варіанта.

Медичний термін *antídoto* (*протиотрута*) формує у адресата позитивне ставлення до економічної інтеграції та багатовекторності Гватемали, а термін *virus* (*вірус*) в поєднанні з прикметником *amenazante* (*загрозливий*), надаючи пейоративну оцінку популізму владних структур, підштовхує до прихильного сприйняття пропонованого шляху вдосконалення соціально-політичної та економічної системи країни.

Вокативна функція спонукає адресата повідомлення до прийняття правильного рішення, виконання певної дії або ж до формулювання конкретного, як правило «нав'язаного» автором висновку. Яскравим прикладом цієї функції детермінологізмів є такий приклад:

Frente a este escenario, el delegado ha arrojado el proyecto de su cabeza de lista para la alcaldía de la urbe, Paco Rodríguez, a quien ha presentado como el antídoto para «acabar con el desorden» que aflige al concello orensano (...) Por ello, ha pedido el voto de los «progresistas» de Orense – solicitud que ha extendido a toda Galicia – para contrarrestar a un PP que ya «ha movilizado todo su voto»; y ha concluido que no deben «dormirse» sino votar, el domingo, para no tener que lamentar esa pesadilla de tantos años sin razón (ABC, 23.05.23).

У такій ситуації делегат висловив підтримку проекту свого головного кандидата на посаду мера міста – Пако Родрігеса, якого він представив як «протиотруту» від хаосу, що охопив муніципалітет Оренсе (...) У зв'язку з цим він звернувся до «прогресистів» Оренсе – і до всієї Галісії – із закликом віддати свої голоси, аби протистояти Народній партії, яка «вже мобілізувала весь свій електорат». Підсумувавши, він зазначив, що не можна «спати» – потрібно голосувати в неділю, щоб потім «не оплакувати цей безпросвітний кошмар, що триває роками».

У цьому прикладі термін *antídoto* (*протиотрута*), використаний соціалістом Хосе Рамоном Гомесом Бестейро під час візиту до термальних купалень Оутаріз напередодні муніципальних виборів у місті Оренсе, слугує для протиставлення та «возвищення» кандидата у мери Пако Родрігеса над чинним очільником міста – Гонсало Перез Хакоме. В такому трактуванні Пако Родрігес постає як єдиний рятівник, як символ надії на краще майбутнє. Використовуючи медичний термін *pesadilla* (*кошмар*) як підсумок свого виступу в якості альянсу на різні махінації з незаконного фінансування партії «Демократія Оренсе», в чому було висунуто підозру чинному голові міської адміністрації, автор гіперболізовано підкреслює загрозову для країни ситуацію, ймовірно, сповнену політичних зловживань. Це риторичне протиставлення, до якого автор вдається, свідомо зіставляючи два семантично та емоційно протилежні образи – *antídoto* (*протиотрута*) та *pesadilla* (*кошмар*), посилює відчуття надії та страху, актуалізуючи у свідомості виборців негативний досвід минулого та спонукаючи їх до здійснення правильного голосування на місцевих виборах.

Часто медичні терміни вжиті в масмедійному контексті, виконують *адмонітивну функцію*, що покликана попередити про неодмінний наслідок певних дій. Як правило, терміни у цій функції передбачають негативну конотацію. Наведемо такий фрагмент тексту:

Provocaría un aluvión, una metástasis documental que provocaría una merma del derecho de defensa de los procesados», ha señalado Marchena (ABC, 14.02.2019).

Це була б навала документів, їх безконтрольне штампування, що призвело би до зведення нанівець права на захист обвинувачених, зазначив Марчена.

Ці слова належать Президенту Судової палати у кримінальних справах Верховного суду – Мануелю Марчена. Використовуючи вираз *metástasis*

documental (безконтрольне штампування) автор апелює до клопотання щодо об'єднання різних кримінальних справ в одне провадження. Йдеться про справу проти Хосепа Луїса Траперо та політичного підрозділу регіональної поліції, що розглядалася у Національній судовій колегії та у Суді першої інстанції номер 13 міста Барселони про організацію незаконного референдуму. Вдаючись до використання медичного терміна *metástasis*, за яким у медицині закріплено значення «збільшення кількості злоякісних клітин поза первинною пухлиною внаслідок її дисемінації» [DTM], автор імпліцитно підкреслює згубний вплив на увесь судовий процес об'єднання згаданих кримінальних справ в одне провадження, зокрема це прямо відіб'ється на праві обвинувачених на належний захист.

Ідеологічна функція полягає у нав'язуванні реципієнту певних цінностей та безпосередньому впливові на його свідомість. Прикладом можуть слугувати слова Папи Франциска з його промови під час візиту до Чилі:

El clericalismo es una de las principales atrofias de la Iglesia, en América Latina y en España. Bebe de muchas fuentes y es una rémora para la reforma. Un virus de amplio espectro, que abarca desde los que, incluso, utilizan al Papa, sus palabras y su espíritu, para seguir instalados en los juegos de poder, y en la galería de los personalismos, hasta los que opinan que hay que replegarse y convertir a la Iglesia en bastión de una tradición petrificada. El clericalismo convierte a la iglesia en una red burocrática compleja de mando y entramado, una estructura de poder en vez de servicio (ABC, 20.01.2018).

Клерикалізм – це одна з головних ознак занепаду Церкви, як в Латинській Америці, так і в Іспанії. Він черпає сили з різних джерел і є вагомою перепоною для реформи. Це вірус широкого спектру дії, що охоплює як тих, хто, навіть, використовує Папу, його слова і його дух, щоб надалі бути задіяними у владні ігри, сидіти на гальорці відданих владі, так і тих, хто думає, що потрібно відступити та перетворити Церкву на бастион скам'янілої традиції. Клерикалізм перетворює церкву на бюрократичну мережу правління та контролю, структуру влади, а не служіння.

У цьому фрагменті тексту термін *atrofía*, у медицині має значення «ретропластичного процесу, що характеризується зменшенням маси та об'єму клітинної популяції, яка раніше досягла ортоптической маси та об'єму» [DTM], вжитий на позначення пагубного процесу перетворення Церкви на ієрархічну організацію, орієнтовану на встановлення контролю над різними сферами життя. Оцінка залученості цього соціального інституту в усі області людської

діяльності підкреслюється також використанням лексеми *virus*. Цей медичний термін, що позначає «інфекційну частинку невеликого розміру» [DTM] у поєднанні з прийменниковим зворотом *de amplio espectro* (*широкого спектру дії*) безпосередньо вказує на прагнення Церкви до надмірної всеохопності панівного впливу. Відтак, медичні лексеми *atrofía* (*занепад*) та *virus* (*вірус*) виконують не тільки імпресивну функцію, передаючи ставлення Папи до проблем Церкви, але й ідеологічну, оскільки сприймається як заклик до усвідомлення істинного покликання цієї інституції у суспільстві.

Змістовно-підсилювальна функція виявляється у використанні терміна з наміром підсилення сутності сказаного. Цікавими, на наш погляд, є такі приклади:

(1) *Ya han pasado dos décadas, pero la herida sigue sin cicatrizar para su familia, mientras que los autores materiales del asesinato tratan de rehacer sus caminos* (ABC, 17.05.2023);

Вже минуло два десятиліття, але рана в її сім'ї ще й досі кровоточить, тоді як виконавці вбивства намагаються повернутись до нормального життя.

(2) *Esto es, a meter el bisturí a fondo en su Gobierno y reducir, prácticamente a la mitad, el número de ministerios (suprimiría diez) y prescindir de algunos de sus hombres de confianza* (ABC, 11.09.2018).

Тобто, глибоко встромити скальпель у свій уряд і практично вдвічі скоротити кількість міністерств (ліквідувавши з десять) та відмовитись від частини своїх найближчих соратників.

Перший фрагмент тексту стосується резонансного злочину, скоєного в одному з регіонів Іспанії. Автор вдається до використання термінів *herida* (*рана*) у значенні «те, що непокоїть, ятрить душу» [DLE] в якості апеляції до жорстокого і насильницького вбивства 22-річної Сандри Пало у травні 2003, яке було вчинено чотирьма молодиками на прізвисько Малагіта, Рамон, Рамонсін та Рафіта, а узус лексеми *cicatrizar* (*кровоточить*) із прийменником *sin* підкреслює тривалий та пригнічений стан її сім'ї, викликаний як втратою рідної людини, так і відносно «м'яким» покаранням для неповнолітніх вбивць, які, до речі, на момент скоєння злочину вже мали близько 700 приводів у поліцію.

В другому прикладі використання медичного терміна *bisturí* (*скальпель*) виступає символом продуманості та точності втручання в роботу уряду. При цьому в поєднанні з дієсловом *meter* (*встромити*) ще й створює відчуття

безкомпромісності, значимості та радикальності дій, що будуть впроваджуватися в уряді. Таким чином автор підсилює емоційний вплив на адресата, створюючи атмосферу драматизму та наголошуючи на серйозності запланованих змін в уряді (скорочення міністерств, відмова від соратників).

Наше дослідження показало, що медичні терміни часто використовуються у заголовках газетних статей. Наведемо найцікавіші, на наш погляд, приклади:

(1) *Fiebre por alcohol en Hollywood: la elección de las estrellas para multiplicar sus ganancias* (ABC, 17.06.2023);

«Алкогольна лихоманка в Голівуді: вибір зірок для примноження статків»

(2) *Afonía económica del PP* (ABC, 15.11.2021);

Економічна мовчанка Народної партії.

(3) *Anatomía de un golpe de Estado (posmoderno)* (ABC, 13.01.2023).

Процес зародження державного перевороту.

Зрозуміло, що у наведених прикладах медичні терміни покликані виконувати *функцію привертання уваги*. Автор прагне заволодіти увагою реципієнта, вербалізуючи порушену ним тематику через використання яскравого і влучного терміна та спонукаючи читача прочитати адресоване йому повідомлення.

Підсумовуючи зазначимо, що типовими функціями медичних термінів у публіцистичному дискурсі є номінативна, індикативна, інформативна, емотивна, імпресивна, вокативна, адмонітивна, ідеологічна, позиціонування та привертання уваги. Слід зауважити, що усі функції перебувають у взаємозв'язку і часто реалізуються імпліцитно, адже будь-який публіцистичний текст містить імпліцитний компонент – підтекст, що забезпечує різноспрямований вплив на реципієнта.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Прагматичний потенціал детермінологізованих медичних термінів розкривається через різноманітні прагмастилістичні функції, що покликані посилити вплив на чуттєво-емоційну сферу реципієнта, переконати його або ж спровокувати до роздумів над оцінною та асоціативною інформацією, поданою автором статті. Результати дослідження створюють перспективи для подальших досліджень обраної тематики в інших типах дискурсу, як-от художньому чи розмовному.

Література:

1. Бойко, І. І. (2019). Англійська термінологія косметології та естетичної медицини: генеза, структура, семантика, прагматика. Дис. канд. філ. наук, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів.
2. Гончар, О. С. (2010). Публіцистичний дискурс та його функції. *Новітня філологія*, № 16 (36). С. 35–41.
3. Грицай, І. С. (2012). Мовні особливості сучасних засобів масової інформації. *Rozwoj nauk humanistycznych. Problemy I perspektywy: Materiały Międzynarodowej Naukowej Praktycznej Konferencji*, Katowice, Вересень 28–30.
4. Калиновська І. М., Кушнерук С. М. (2018). Функції термінів екомаркетингу в канадській публіцистиці. Україна – Канада: матеріали І Міжнародного науково-практичного конгресу з канадознавства, Львів, Червень 21–24.
5. Нетреба, М. М. (2015). Стилiстичнi особливостi публiцистичних текстiв. *Інформаційне суспільство*, Вип. 22. С. 6–10.
6. Остапчук, І. І. (2016). Тропи та тропеїзація англомовного масмедійного дискурсу. Дис. канд. філ. наук, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів.
7. Сизонов, Д. Ю. (2012). Медична термінологія в мас-медіа: стилістичний потенціал: монографія. Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». Київ.
8. Яковлев, М. В. (2019). Прагматичні функції політологічних квазітермінів та політичних терміноідів. *Термінологічний вісник*. Вип.5. С. 228–234.
9. Cabré, M. T. (2005). *La terminología: representación y comunicación: Elementos para una teoría de base comunicativa y otros artículos*. Barcelona: Institut universitari de lingüística aplicada, Universitat Pompeu Fabra.
https://books.google.com.ua/books?id=9AzPBAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gb_s&summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
10. Díaz Rojo, J. A. (2005). Terminología médica y discurso social. *Experiencias de traducción : reflexiones desde la práctica traductora*, Vol. 15. P. 77–91.

Ілюстративні джерела:

11. ABC. <https://www.abc.es/>
12. DLE. Diccionario de la lengua española. <https://dle.rae.es/>
13. DTM. Diccionario de términos médicos. <https://dtme.ranm.es/index.aspx>
14. El País: el periódico global. <https://elpais.com/>

References:

1. Boiko, I. I. (2019). Anhliiska terminolohiia kosmetolohii ta estetychnoi medytsyny: heneza, struktura, semantyka, prahmatyka [English terminology of cosmetology and esthetic medicine:

- Genesis, structure, semantics, and pragmatics]. Phd thesis, Ivan Franko national University of Lviv. Lviv. (in Ukr.).
2. Honchar, O. S. (2010). Publitsystychnyi dyskurs ta yoho funktsii [Publicistic discourse and its functions]. *Novitnia filolohiia*, № 16 (36). S. 35–41. (in Ukr.).
 3. Hrytsai, I. S. (2012). Movni osoblyvosti suchasnykh zasobiv masovoi informatsii [Linguistic features of modern mass media]. *Rozwoj nauk humanistycznych. Problemy i perspektywy: Materiały Międzynarodowej Naukowej Praktycznej Konferencji*. Katowice, September 28–30. (in Ukr.).
 4. Iakovliev, M. V. (2019). Prahmatychni funktsii politolohichnykh kvaziterminiv ta politychnykh terminoidiv [Pragmatic functions of politicalological quasiterms and political terminoids]. *Terminolohichni visnyk*. Issue 5. S. 228–234. (In Ukr.).
 5. Kalynovska, I. M., Kushneruk S. M. (2018). Funktsii terminiv ekomarketynhu v kanadskii publitsystytsii [Functions of eco-marketing terms in Canadian publicistics]. *Ukraine – Canada: the Materials of the First International Scholarly and Practical Congress on Canadian Studies*, Lviv, June, 21 – 24. (In Ukr.).
 6. Netreba, M. M. (2015). Stylistychni osoblyvosti publitsystychnykh tekstiv [The stylistic features of publicistic texts]. *Informatsiine suspilstvo*, Vol. 22. S. 6–10. (in Ukr.).
 7. Ostapchuk, I. I. (2016). Tropy ta tropeizatsiia anhlo-movnoho masmediinoho dyskursu [Tropes and Tropeization of English Mass Media Discourse]. Phd thesis, Ivan Franko national University of Lviv. Lviv. (in Ukr.).
 8. Syzonov, D. Yu. (2012). Medychna terminolohiia v mas-media: stylistychnyi potencial [Medical terminology in mass media: stylistic potencial]. *Vydavnycho-polihrafichniy tsentr «Kyivskiy universytet»*. Kyiv. (In Ukr.).
 9. Cabré, M. T. (2005). *La terminología: representación y comunicación: Elementos para una teoría de base comunicativa y otros artículos*. Barcelona: Institut universitari de lingüística aplicada, Universitat Pompeu Fabra.
https://books.google.com.ua/books?id=9AzPBAQAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (in Span.).
 10. Díaz Rojo, J. A. (2005). Terminología médica y discurso social. *Experiencias de traducción: reflexiones desde la práctica traductora*. Vol. 15. P. 77–91. (in Span.).

Illustration materials:

11. ABC. <https://www.abc.es/>
12. DLE. Diccionario de la lengua española. <https://dle.rae.es/>
13. DTM. Diccionario de términos médicos. <https://dtme.ranm.es/index.aspx>
14. El País: el periódico global. <https://elpais.com/>